

Vindelns kommun
vindeln.kommun@vindeln.se

2019-03-19
1 (19)
Dnr-2018:11127

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Renforsskolan i Vindelns kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Renforsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Renforsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver mer systematiskt leda det pedagogiska arbetet och försäkra sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna i högre grad ger eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskap och värden.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna bedriver ett samlat arbete för att utveckla och använda förhållningssätt och ändamålsenliga metoder som ger elever studiero under lektionerna.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och driver ett samverkansarbete mellan lärare för att öka förutsättningarna för att göra likvärdiga bedömningar av elevers kunskaper på olika nivåer.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 16 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se
Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:11127) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn för Renforsskolan i begränsad omfattning har skapat en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat samt trygghet och studiero. Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet men ger lärarna begränsade förutsättningar för att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra. Vidare ser rektorn till att skolans personal har ett aktivt värdegrundsarbete men när det kommer till ledning och struktur kring frågor som rör skolans strategiska jämställdhetsarbete ser rektorn i begränsad omfattning till att detta görs.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i begränsad omfattning följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat och att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Rektorn följer upp kunskapsresultaten på övergripande nivå, vad gäller exempelvis mellan olika årskurser, kön och kring nyanlända elever. Sammanställningar och analys av enskilda ämnen saknas dock och rektorn ställer inte heller det samlade resultatet i relation till uppföljningar av undervisningens kvalitet eller verksamhetens förutsättningar. Rektorn följer upp samlat exempelvis hur eleverna upplever effekten av arbetet för trygghet och studiero vid skolan, samt tar beslut om fortsatta insatser. Hur lärarna i praktiken exempelvis tillämpar ordningsregler i klassrummet följer rektorn dock inte upp. Rektor har i skolans dokumenterade kvalitetsarbete beskrivit ett antal utvecklingsinsatser som förefaller relevanta kring exempelvis främjande av närvaro, struktur i klassrummet, sambedömning och för öka trygghet för eleverna. I intervjuer med lärare framkommer att lärare har varit delaktiga i att följa upp samlade kunskapsresultat och att identifiera

utvecklingsområden för kommande läsår, men inte utvärderat resultaten på ämnesnivå eller analysera effekten av vidtagna åtgärder. Lärarna uppger att de inte känner till hur de resultat som följts upp kommer att användas. I skriftligt underlag finns ingen analys av resultaten över tid. I Skolverkets senaste statistik över relationen mellan nationella prov och slutbetyg i årskurs 9 går det exempelvis att utläsa att det finns betydande skillnader mellan resultatet på nationella prov och elevernas slutbetyg i årskurs 9. Exempelvis hade 57,8 procent av eleverna ett högre slutbetyg än provbetyg i matematik. I matematik i årskurs 6 var det 71,4 procent av eleverna som hade ett högre terminsbetyg än provbetyg.¹ Trots det finns det inte någon analys av vad dessa skillnader kan bero på, och därmed inte några åtgärder.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn leder och styr skolans arbete med jämställdhet i begränsad omfattning. I intervjuer framkommer att det inte finns något gemensamt arbete för jämställdhet på Renforsskolan. Det framkommer att det finns en viss medvetenhet kring jämställdhetsarbete. Exempelvis följer rektorn upp skillnader i betyg övergripande för pojkar och flickor, samt konstaterar att flickorna i skolan i likhet med övriga landet har högre meritvärden än pojkarna. Lärarna nämner också att de försöker se till så att alla elever får komma till tals, att exempelvis kvinnliga forskare bör lyftas fram, samt att pojkar och flickor ska fördelas jämt mellan olika typer av praktikplatser vid PRAO för att bryta könsmönster. Granskningen visar dock att det inte finns något samlat jämställdhetsarbete som styrs av rektor utan det är upp till varje lärare att sköta jämställdhetsarbetet.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar vidare att rektorn organiserar det pedagogiska arbetet och till viss del ger lärarna förutsättningar för att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra. Det framkommer i dokumentation och intervjuer att det finns olika forum där lärare och övrig personal kan samverka. Rektorn leder dock inte det pedagogiska arbetet eller försäkrar sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen. Skolans förhållningssätt kring exempelvis ordningsregler tillämpas inte konsekvent av lärarna enligt vad som framkommer vid intervjuer och observationer.

¹ <https://siris.skolverket.se/siris/!ris.skolblad.submit?geo=1&psSkolkodGr=74352559>

Samverkan kring specifika ämnen ska ske i ämneslagen, som har tid avsatt varje vecka. Ämnessamverkan sker dock inte i de fall tiden används till annat eller när lärarna är ensamma i sina ämnen. Ibland leds arbetet i ämneslagen av skolans förstelärare, annars självständigt av de lärare som ingår. Rektorn tar inte del av ämneslagens arbete och kan därför inte sätta utvecklingsarbetet i relation till skolans behov.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i flera delar uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektors ledarskap, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver mer systematiskt leda det pedagogiska arbetet och försäkra sig om att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.

I rektors ansvarstagande ingår att lärare genom kollegialt samarbete ges förutsättningar att utveckla sin kompetens och sin medvetenhet i alla de frågor som är väsentliga för att kunna bedriva en undervisning i enlighet med läroplanens krav. För att det kollegiala samarbetet och lärandet ska få effekt på elevers lärande bör bland annat elevers lärande sättas i centrum, samarbetet bör inriktas mot specifika syften och inte ha för generella sådana, och lärarna bör ha möjlighet att utveckla nya och alternativa upplägg och undervisningsmetoder (så att undervisningskulturen inte är för "konserverande").² För att det ska uppstå en påverkan från det kollegiala samarbetet/lärandet på undervisningen/elevs lärande spelar rektorn en avgörande roll genom att det är rektor som ska etablera formerna för det kollegiala samarbetet.

Inom forskningen framhålls att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation.³ Det behöver vara tydligt för alla lärare och all övrig skolpersonal vilka arbets- och förhållningssätt som finns och

² Håkansson, J. & Sundberg, D. 2012 Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning, Stockholm: Natur & Kultur.

³ Se till exempel Robinson m.fl. 2008; Leithwood m.fl. 2008; Hallinger m.fl. 2011.

hur skolan arbetar i olika avseenden. Det kan exempelvis handla om skolans ordningsregler.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn etablerar former för det kollegiala samarbetet så att lärarna kan dela med sig av sin kunskap och lära av varandra.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att undervisningen överlag är målfokuserad, strukturerad, varierad, med ett logiskt flöde. Däremot framgår att eleverna i lägre grad görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. De får för sällan ett aktivt lärarstöd så att de kommer igång och bibehåller engagemang. Syftet med lektionerna tydliggörs i för låg grad och lektionerna har sällan en uppföljande avslutning. Granskningen visar att lärarna ger eleverna begränsad möjlighet att reflektera över sitt lärande samt att eleverna sällan görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Målfokuserad, varierad undervisning och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen på Renforsskolan överlag är varierad och har inslag av olika arbetsformer. Av intervjuer och observationer framkommer dock att eleverna inte alltid får ett aktivt lärarstöd så att de kommer igång och bibehåller sitt engagemang. Av elevintervjuer och observerade lektioner framkommer att det förekommer lektioner där ett antal elever under perioder exempelvis ägnar sig åt att se film på sina datorer istället för att ägna sig åt skolarbete. Lektionerna är strukturerade med ett logiskt flöde. Det är dock sällan målen och syftet med lektionen tydliggörs, snarare fokuserar läraren på att presentera de aktiviteter som ska genomföras, vilket gör att inledningarna inte blir intresseväckande enligt eleverna. Variationen mellan olika observerade lektioner är stor där någon lektion motiveras väl

och eleverna också är mycket engagerade under hela lektionen, medan det vid något tillfälle är oklart när lektionen alls inleds. I de flesta fall då eleverna arbetar självständigt går läraren runt i klassrummet för att hjälpa dem att komma igång med arbetet. Elever arbetar när läraren står bredvid, men flera elever börjar göra andra saker när läraren går till andra elever. I de flesta fall då läraren hjälper elever består det i att läraren resonerar med eleven för att eleven själv ska komma vidare i sin kunskapsinhämtning.

Individanpassad undervisning – stöd, stimulans och utmaning

Granskningen visar att lärarna i viss grad ger eleverna stöd, stimulans och utmaning. Några lärare uppger i intervju att de har lättare att möta de elever som har svårt i skolan än att utmana de elever som har lätt för sig. Det bekräftas av eleverna. Det framgår dock av både observationer och lärarintervjuer att lärarna i vissa ämnen anpassar undervisningen mer, exempelvis genom att direkt tilldela olika elever olika uppgifter inom samma område eller genom att successivt ge eleverna mer komplicerade uppgifter under lektionen utifrån vad respektive elev klarat.

I Skolinspektionens enkäter för elever i årskurs 9 våren 2018 uppger eleverna vid Renforsskolan i något högre grad än övriga elever att lärarna ger dem utmaningar i undervisningen värdet 7,0 jämfört med 6,8 för samtliga svarande i enkätomgången. De anger dock i något lägre grad att undervisningen anpassas till deras behov 6,6 jämfört med 6,9 för samtliga svarande i enkätomgången.⁴

Vid samtliga observerade lektioner förekommer, om än i varierande omfattning, exempel på att lärarna gav eleverna bekräftande respons och uttryckte att de har tilltro till elevernas förmåga. Det förekommer samtidigt exempelvis vid en observerad

⁴ För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med en två årsfrekvens för alla skolor. Enkätresultat finns på webbplatsen <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE>

språklektion att målspråket används i begränsad omfattning. Överlag får eleverna stöd av lärare enligt intervjuer med elever och lärare, samt genomförda observationer. Detta även om det framgår av observationer och elevintervjuer att eleverna ibland kan få vänta en stund på att få hjälp när grupperna är större.

Elevers delaktighet i eget lärande och undervisning

Granskningen visar att lärarna ger eleverna begränsad möjlighet att reflektera över sitt lärande samt i låg grad ges delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen.

Intervjuade lärare uppger att eleverna ofta får utvärdera lektionerna, även om det inte görs hela tiden. Lärarna uppger även att utvärderingen sker skriftligt även om det är upp till varje lärare att utforma hur uppföljningen ska genomföras. Intervjuade elever uppger att det är sällan de får frågor om hur de upplever att arbetet har gått och att det ofta riktas till enskilda elever, samt att det bara är vissa lärare som intresserar sig för detta. Eleverna får inte utvärdera sitt arbete vid några av de lektioner som Skolinspektionen observerar.

Både lärare och elever uttrycker i intervjuer att lärare ger eleverna visst inflytande över undervisningen. Inflytandet begränsas dock främst till att välja redovisningsform eller vilka hjälpmedel eleverna önskar använda vid ett visst arbete. Eleverna kan även få rösta mellan två givna alternativ för aktivitet vid vissa lektioner och enskilda elever kan få välja fritt när de är klara med ordinarie arbete. I något enstaka ämne har eleverna däremot mycket större inflytande. Där utformas undervisningen mer i dialog mellan lärare och elever utifrån målen i läroplanen. Vid genomförda observationer begränsades elevernas inflytande till att de fick välja om de skulle jobba individuellt eller i par, välja frågor till ett gemensamt prov och välja om de ska sitta i klassrummet eller ett gruppum. Vid Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 9 våren 2018 uppger eleverna vid Renforsskolan i något lägre grad än övriga elever att de får inflytande. värdet 5,1 jämfört med 5,3 för samtliga svarande i enkätomgången.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i flera delar uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna i högre grad ger eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskap och värden.

När det gäller lärarstöd avses i vilken grad läraren hjälper och leder eleverna framåt i deras kunskapsutveckling. Oavsett om undervisningen bedrivs inom ramen för arbetsformerna helklass, grupparbete eller enskilt arbete, och oavsett vilka specifika arbetssätt som används inom ramen för dessa arbetsformer, så behöver läraren aktivt stimulera, handleda och stödja elevernas lärprocesser.⁵ Vid exempelvis gemensamma genomgångar behöver läraren ha strategier för att få alla elevers uppmärksamhet och för att säkerställa att de förstår innehållet. Det kan exempelvis ske genom att ställa utmanande och individanpassade frågor till alla elever. Läraren behöver också uppmuntra eleverna att interagera med varandra och lyssna på varandras åsikter med intresse, allvar och respekt. När eleverna ska arbeta enskilt eller i grupp behöver läraren hjälpa eleverna att komma igång, och stödja och hjälpa eleverna under det fortsatta arbetets gång, så att eleverna bibehåller ett engagemang i uppgiften.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn använder den kompetens som finns inom skolan för att öka medvetenheten kring hur lärarna kan göra för att i undervisningen stärka elevernas motivation.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att undervisningen i huvudsak präglas av studiero, men att det varierar mellan olika klasser och lektioner. Det saknas ett gemensamt förhållningssätt för att upprätthålla studiero. I något fall

⁵ Se exempelvis Skolinspektionen 2012 Mer än vad du kan tro: Religionskunskap i gymnasieskolan, Rapport 2012:3, Stockholm: Skolinspektionen. Även om denna rapport gäller gymnasieskolan, är resultaten även relevanta för grundskolan.

påverkar studieron elevers möjligheter att ägna sig åt skolarbete. Granskningen visar även att det bedrivs ett samlat och medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan.

Arbetet för trygghet

I Skolinspektionens granskning framkommer att skolan bedriver ett medvetet arbete för trygghet och för att motverka kränkande behandling. Skolan har rutiner för hur fall av kränkande behandling ska hanteras och hur dessa ska rapporteras vidare. Elever, lärare, elevhälsa och rektor beskriver elevernas trygghet på skolan överlag som god, men konstaterar att det även på Renforsskolan inträffar kränkningar. Skolan agerar förebyggande och åtgärdande utifrån dessa, samt exempelvis de trygghetsvandringar och enkäter som genomförts. Inom elevhälsan har ett antal nyrekryteringar genomförts. I samband med detta har skolan intensifierat sitt arbete med exempelvis analys av inträffade incidenter. Vid skolans elevråd är tryggheten en stående punkt. Skolan har genomfört en rad åtgärder med anledning av tidigare bristande trygghet vid skolan. Nu finns exempelvis fritidsledare i korridorerna för att ha uppsikt över eleverna, eleverna har fått fler möbler i uppehållsrum och fler aktiviteter att välja mellan vid raster. Skolan har även infört mindre insatser som exempelvis gratis kaffe för de lärare som fikar tillsammans med eleverna, vilket både lärare och elever gör att de träffas naturligt och att lärare oftare finns i de allmänna utrymmena. Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 9 visar att eleverna vid skolan i något högre grad än övriga elever som svarat på enkäten upplever att de är trygga i skolan. 8,0 jämfört med 7,8 för samtliga svarande i enkätomgången. Vid samtliga lektioner observerades ett tryggt och tillåtande klimat där eleverna vågade uttrycka sig och svara på frågor inför varandra, oavsett könstillhörighet. Det framgår dock av intervju med skolans personal att det tagit tid att ta fram en ny årlig plan mot kränkande behandling. All personal har inte varit involverade i arbetet och det finns även flera olika grupper som utan samordning jobbar med värdegrundsfrågor vid skolan. Rektorn konstaterar att ansvaret för att samordna arbetet ligger på honom, men att detta ännu inte är gjort.

Arbetet för att skapa studiero

Granskningen visar att det saknas ett samlat arbete med att skapa studiero vid skolan. Det framkommer vid intervju med undervisande lärare att dessa talar om studieron och delar med sig av tips på hur denna kan främjas. Lärarna lyfter fram att det är ganska trångt i vissa klassrum, vilket påverkar studieron. Detta bekräftas även vid Skolinspektionens observation. Vid intervju med lärare, elever och rektorn så framkommer att skolan i teorin har samma ordningsregler men att lärarna i praktiken har lite olika syn på vad som är god studiero och olika förmåga att skapa studiero i

klassrummet. Lärarna konstaterar att studieron ibland är problematisk i klassrummet, särskilt då det finns elever med större behov av lugn och ro. Vid Skolinspektionens observationer var studieron överlag god, även om vissa elever vid ett antal lektioner uppfattades omotiverade och exempelvis pratade om andra saker eller såg på film på sin dator. I något fall påverkar studieron elevers möjligheter att ägna sig åt skolarbete. Lärarna påminde vid ett antal tillfällen eleverna om att fokusera på uppgiften. Effekten av lärarens tillsägelse var dock kortvarig. Vid andra lektioner var eleverna helt fokuserade på lektionsinnehållet och läraren behövde aldrig säga till eleverna. Eleverna konstaterade också vid intervju att lärarnas förmåga att göra ämnet intressant är avgörande för vilket fokus de som elever har på de uppgifter de ska utföra.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i flera delar uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och Studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna bedriver ett samlat arbete för att utveckla och använda förhållningssätt och ändamålsenliga metoder som ger elever studiero under lektionerna.

Lärarnas arbete med att skapa studiero kan handla om hur dessa agerar både förebyggande och åtgärdande när det finns ordningsproblem. Forskning visar att lärarna behöver ha ett tydligt ledarskap i klassrummet och se till att eleverna ägnar sig åt skolarbete under lektionerna. I detta kan ingå konkreta saker som att ta ansvar för hur eleverna är placerade i klassrummet eller hur rummet är möblerat. Det kan också handla om bemötandefrågor som att uttrycka tydliga förväntningar, vara en god förebild och genom att uppmärksamma det önskvärda beteendet hos eleverna. Det förebyggande arbetet handlar också om att lärarna behöver tänka på att deras förmåga att planera, genomföra och utvärdera undervisningen spelar en avgörande roll för undervisningens genomförande och vad eleverna lär sig.⁶ Elever som inte blir

⁶ Skolverket 2011 Utvärdering av metoder mot mobbning, Rapport 353, Stockholm: Fritzes.

tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga.⁷ Lärarna behöver på ett konstruktivt sätt uppmärksamma elever som förefaller passiva eller oengagerade i skolarbetet. Utgångspunkten bör vara att det finns möjligheter för läraren att kunna ge eleven en mer stimulerande uppgift än den som inte lyckats få eleven att bli motiverad.

I ett klassrum visar sig en god studiero ofta genom att alla elever kan arbeta utan att bli störda av andra elever. Även moment som att en enskild elev inte deltar i undervisningen – utan exempelvis använder datorn till att titta på film eller någon social media – kan ha en negativ inverkan på andra elevers studiero.

För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete. För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt.⁸

Skolinspektionen rekommenderar därför att skolans lärare i syfte att skapa studiero sätter in lektionernas innehåll in i ett för eleverna angeläget sammanhang, stimulerar eleverna genom tankemässiga utmaningar samt bekräftar ett önskat beteende hos eleverna.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

⁷ Skolinspektionen 2014 Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen.

⁸ Skolinspektionen 2016 Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också, Stockholm: Skolinspektionen.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn på Renforsskolan inte följer upp och analyserar eventuella skillnader i omdömen och betyg. Rektorn ger vidare begränsade förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra bedömningar av elevers kunskaper, samt gemensamt utveckla en kompetens att bedöma elevers kunskaper i förhållande till olika nivåer.

Rektorns uppföljning och analys av lärarnas bedömning och betygsättning

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte följer upp och analyserar lärares bedömningar av elevernas kunskapsutveckling, för att kunna identifiera skäl till eventuella skillnader i lärares bedömningar. I intervju med såväl lärare som med rektorn beskriver de att rektorn inte heller för någon dialog om lärarnas generella betygssättning eller har ställt frågor om lärares bedömningar av elevers kunskapsresultat relaterat till den undervisning som de bedriver. Det har inte heller varit någon analys av de förhållandevis stora skillnaderna mellan resultat på nationella prov och elevernas slutbetyg. Som mest hade exempelvis 58 procentenheter fler elever ett högre slutbetyg i matematik i årskurs 9 enligt senast tillgängliga offentliga uppgifter⁹, i förhållande till resultatet vid nationella prov. Lärarna uppger vid intervju att de känner sig osäkra över vilken betydelse resultatet vid nationella prov ska ges vid betygssättningen.

Förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygsättning

Granskningen visar att rektorn inte ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Rektorn ger vissa förutsättningar för att lärarna ska kunna samverka och göra likvärdiga bedömningar men detta får inte genomslag i verksamheten.

Vid intervju med lärarna framkommer att lärarna ibland vid planering av nya områden, samt när det finns nyanställda och/eller obehöriga lärare gemensamt diskuterar hur eleverna bör bedömas i förhållande till nationella mål. Lärarna anger vidare att sambedömning av elevers arbeten ibland sker med lärare i samma ämne. Exempelvis sambedöms uppsatser inom vissa ämnen. Arbetet planeras och genomförs av lärarna själva enligt lärare och rektorn. Rektorn har inte gett särskilda instruktioner om hur

⁹ <https://sirir.skolverket.se/siris/!ris.skolblad.submit?geo=1&psSkolkodGr=74352559>

arbetet ska genomföras, deltar inte i samtalen eller begär in sammanställningar av vad dessa lett fram till. Att det inte genomförs mer sambedomning enligt lärarna beror på att tiden saknas.

I ämnen där lärarna är ensamma så sker i vissa fall en dialog med lärare i andra ämnen vid skolan om hur elever kan bedömas. Planer för utökat samarbete med andra skolor kring exempelvis sambedomning finns, men sker i dagsläget främst på rektorsnivå. Även möjligheten till samarbete med andra skolor är en fråga om resurser enligt rektorn.

Lärarna uppger att resultaten från nationella prov kan användas för att bekräfta att betygen är korrekta. Det finns dock ingen linje vid skolan kring hur resultaten ska användas. Skolan har dock inte kommit så långt i att analysera provresultaten enligt lärarna. Skolverkets bedömningsstöd används endast i vissa ämnen enligt lärarna och rektorn. Vid Skolinspektionens enkät VT2018 till undervisande lärare angav lärarna i skolan i betydligt lägre grad än övriga lärare som svarade på enkäten att det är tydligt hur bedömningen av elevernas kunskapsutveckling ska gå till, att de får det stöd de behöver för att göra likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling, samt att de samarbetar kring bedömning av elevernas kunskaper. Det samlade värdet ligger på 5,4 vilket kan jämföras med det genomsnittliga värdet på 7,2.

Rektorn uppger dock att det finns planer på skolan för att utveckla arbetet med likvärdig och formativ bedömning. Kompetensen finns inom skolan, men det gäller enligt rektorn att finna lämpliga former för arbetet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i låg utsträckning uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning, och att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och driver ett samverkansarbete mellan lärare för att öka förutsättningarna för att göra likvärdiga bedömningar av elevers kunskaper på olika nivåer.

Betygssättning är en komplex praktik och för att lärare ska kunna göra professionella bedömningar behöver lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har

en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar. Rektorn behöver se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Ibland behöver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.¹⁰

Skolinspektionen rekommenderar därför att skolan utvecklar arbetet med likvärdig och formativ bedömning.

På Skolinspektionens vägnar

Veronica Bonivart Säfström
Beslutsfattare

Ulf Pantzare
Föredragande

I handläggningen av ärendet har även utredarna Mattias Ryd och Caroline Rönnegård medverkat.

¹⁰ Skolverket allmänna råd med kommentarer SKOLFS 2018:247 Betyg och betygssättning.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 5 februari 2019 och den 7 februari 2019. Besöket genomfördes av Ulf Pantzare och Mattias Ryd.

Renforsskolan är en kommunal grundskola i Vindelns kommun. Skolan omfattar grundskolans årskurser 6-9. Vid tiden för granskningen gick cirka 230 elever vid skolan.